

EDINADESETA GLAVA

V edna nashumjala predi godini kniga ot bylgarski avtor se tvyrdeshe, che nacionalnata ni istorija e beljazana ot predatelstva. Kato se setih za тази kniga, mi hrumna, che v sluchaja s moeto vnezapno napuskane, za kojto zapochnah da razkazvam tuk, njakoj mozhe da kontrira, che az sym edin vid predateljat. CHE vsichko e bilo planirano mnogo dobre i vsichki sa bili edinni. Dobre, neka az sym predateljat. V edin svjat s obyркani moralni predstavi, njama veche znachenie koj e prav i koj kriv ot nikakva druga gledna tochka, osven ot glednata tochka na uspeha, razbira se, materialnija uspeh. I taka prieli sme, che az sym predateljat. Bila sym edin ot variabilnite faktori, igrala sym protiv i sym zagubila. Imala sym verovatno drugi motivi, moralnite sa bili samo udobno prikritie, nali? Interesa klati fesa, taka li beshe? I njakoi ot vas, kolegi, shte si spomni navjarno kak ot njakolko meseca me bjaha narochili. Sled onazi istorija, kogato bez malko ne ubih chovek. No az ne smjatam, che bjah edinstvenijat vinovnik za incidenta. Neshto poveche, smjatam, che predotvratih fatalnija kraj, a i nikoj ot trimata bolni v zalata ne razbra s kakyv koshmar se bjaha razminali na kosym – bolen chovek, ubit ot sestra pred dvama svideteli. ZHestoko! ZHiv ekshyn! Togava vie bjahte razvylnuvani ne na shega i vsichki kazvaha, che na vsjaka edna e mozheo da se sluchi i dobre, che sym bila az, a ne njakoja mlada, neopitna, zashtoto inache scenarijat mozheshe da e strashen. Posle njakoi kazaha, che te shteli po-rano da vidjat kakvo e napravil inzh. Fonev zad gyrba mi. I s tova sym syglasna. No na nikoja ne j se shteshe da izprobva byrzinata i syobrazitelnosta si v podobna situacija. Naj-setne, v edno pone bjahte edinni – che sym projavila zavidno hladnokryvie pred bolnija, che sym napravila – ako ne naj-dobroto – to pone vsichko, na koeto sym sposobna, za da spasja zhivota na choveka – i go spasih. I ne samo go spasih, no mu spestih i shoka ot tova da nauchi, kakvo e mozheo da go postigne. Edinni bjahte imenno po vyprosа, che nikoja ne bi uspjala da si ovladee nervite kato men v tozi uzhasen moment, a e shtjala da se razkreshti oshte pred bolnija i da napsuva inzhenercheto Fonev za neadekvatnoto mu povedenie. A az se vyzdyrzhah ot krjasyci i lichni obidi, uspokoih bolnija, izljazoh navyn, povikah inzh. Fonev i go popitah tiho, makar dosta jадno:

– SHTo si vkljuchil aparata na dezinfekcija? Znaesh li, che tokushto shtjah da ubija chovek!!!

A toj pochna da mynka i da se opravdava, che ne razbral kakvo stava, mislel si, che dializata na bolnija e svyrshila. Ne razbral li! Kak taka njama da razbira, nali e visokokvalificiran kadyr? I posle poiska da se

ukriem, da ne kazvame na dezhurnija lekar. Eto ottam se zapochna vsichko. Dezhurnata lekarka beshe v kabineta si тази vecher i mozhehme da ja ostavim da si sedi tam v nevedenie. Bolnija shtjahme da go izlyzhem neshto, a i vremeto za izkljuchvane na vsichki nablizhavashe. Bolnite shtjaha da si zaminat i vse edno, che e njamalo nishto. Tova iskashe inzh. Fonev. Mozhe bi e trjabvalo da go poslusham, a ne da mu kazvam:

– Ti davash li si smetka kakvo shteshe da stane??!!!! Njamam namerenie nito da te topja, nito da te prikivam. Zaminavaj vednaga da kazhesh na d-r Skorcheva.

I toj se zatytri po koridora s okljumala tyzhno glava, tyrkajki kolena – nali znaete kakva mu e pohodkata, e, toj ne e vinoven, che e izkaral kysen rahat i krakata mu sa na bukva hiks. Ottam nasetne znaete. Az stanah vinovna za vsichko, bjah narochena za izkupitelna zhertva, az trjabvashe da platja za tova, che sinyt na izvesten profesor ne mozhe da otgovarja za postypkite si – i v psihichesko, i v moralno otnoshenie. A e moj nabor, ne e malko momchence.

Ne se smjatam za edinstveno vinovna po tozi sluchaj, za kojto shte razkazha po-podrobno v sledvashtata glava. I ne tova beshe motivyt mi za protivopostavjane v тази “igra”, oshte poveche che vie vsichki togava zastanahte na moja strana sreshtu inzh. Fonev. Bjahte prigotovili podpiska v moja zashtita s iskane inzh. Fonev da byde uvolnen, zashtoto vie vsichki ne iskate da rabotite s nego, ne zhelaete da poemete riska da vlezete v zatvora zaradi “neadekvatnite” mu dejstvija. Bjahte izpolzvali točno dumata neadekvatni. E, i togava edna-dve ne podpisaha, no vsichki drugi solidarno slozhiha podpisa si, nachelo sys starshata. Kolko ni beshe hubavo taka, edinni, kak vjarvahme, che shte se otyrvem ot inzh. Fonev zavinagi. Ne stana taka. Po-kysno shte objasnja zashto lichno az sprjah тази podpiska. I dosega sigurno njakoi ot vas ne znajat, che az bjah, kojato ubedih starshata da ne dava hod na podpiskata.

Tri dni sled incidenta, na 27-mi januari, doc. K. Fonev provede improvizirano sybranie s ekipa, dezhuren prez noshtta na incidentyt. Sybra ni v kabineta na sekretarkata i se opita da ni napytstva kak trjabvalo da rabotim. Kazah mu, che ot 16 godini rabotja tuk i bi trjabvalo da e zabeljazal, che znam kak se raboti. D-r Skorcheva otnachalo ne slushashe, beshe vzela pismenite mi pokazanie i gi cheteshe zadylbocheno. Posle tja prizna, che naistina ne e bila svidetel i mi se izvini za tova, che v raporta e otrazila nevjarno stanaloto – inzh. Fonev ja bil podvel, kaza tja pred doc. K. Fonev. Po vreme na razgovora az edva govoreh, i dylgo vreme glasyt mi izchezvashe vseki pyt, shtom zagovoreh za tozi sluchaj i se daveh ot naskoro prezhivenija

uzhas. Zatova bjah napisala pokazanijata – njamah sili pak da povtarjam vsichko i pak da go izzhivjavam i pak. Po vreme na razgovora inzh. Fonev beshe dosta spokoen. Posle mina vreme i az se pouspokoih. I vsichko sjakash utihna.

Posledvalite meseci, obache, bjaha vreme na sistemen tormoz ot strana na d-r Skorcheva sprjamo men. Seg a si mislja, che mozhe bi e imalo edin drug razgovor. Razgovor, na kojto men ne sa vikali i za kojto e trjabvalo nishto da ne naucha. Predstavjam si kak prof. Fonev e bil uvedomen, che sinyt mu veche e prekalil, nali tozi sluchaj ne beshe edinstven. SHefyt kaza pred men, che inzh. Fonev e karan da dava pismeni pokazanija prednija mesec. Kyde sa otishli te? Opravdali li sa go vyz osnova na tezi negovi pokazanija? Nishto ne znam, dori ne znam za kakvo e pisal togava. Znam samo, che za moja sluchaj ne e pisal pokazanija. Nikoj ne mu gi e iskal. I na men ne sa. Prosto umirah ot uzhas, che pak shte trjabva da razkazvam s vsichki podrobnosti, a njamah fizicheski sili. Osven tova si misleh, che e dobre za mladite kolezhki da go prochetat. Razdavah materiala na vsichki zhelaeshti. D-r Pisalev dori me pohvali, che mnogo hubavo sym go napisala, vse edno che e prisystval sam na incidenta. I drugi taka kazvaha. I taka, smjatam, che točno tezi “hubavi” pokazanija sa stanali prichina za provezhdaneto na edin taen, taka se kazhe, razgovor. Sybrali sa se mozhe bi prof. Fonev, doc. K. Fonev i d-r Skorcheva i pokazanijata mi sa bili predstaveni na profesora. Bilo e neshto kato prezentacija. Profesoryt e kazal mozhe bi:

– D-r Skorcheva, davate li smetka kakvo mozhe da posledva, ako na tezi pokazanija se daje glasnost?

D-r Skorcheva pritesneno e kimnala.

– Kato rykovoditel na ekipa – prodylzhil e profesoryt, – naj-goljamata otgovornost pada vyrhu vas. Ne ste si bili na posta, d-r Skorcheva!

Togava se e namesil doc. K. Fonev:

– Tozi vypros mozhe da se uredi. No shte ni trjabva pomoshhta vi, d-r Skorcheva.

I sa se razbrali tja da me debne za naj-malkata greshka, a d-r Skorcheva, bidejki partien sekretar v nedalechnoto minalo, e schela, che j okazvat goljama chest, kato ja natovarvat s tova zadanie. Krajnata cel e bila da se otyrvat ot men, kato pyrvo me nakazhat za edno provinenie – mozhe i drebno da e, njama znachenie, posle da me predupredjat posledno i hop – da mi vrychat zapovedta za uvolenie.

Az usetih, che neshto se gotvi, no ne dopuskah, che mozhe da e tolkova podlo. Ot mnogo godini se chuvstvahme blizki, otnoshenijata ni

bjaha ulegnali. Razchitahme edni na drugi i dori da sym imala malki sprechkvanija s d-r Skorcheva po njakoj povod, nikoga ne bjah ochakvala točno tja da trygne da me sledi. Naj-malko pyk – da si izmislja provinenija, sled kato ne mozhe da mi otkrie greshki. Mozhe bi e imala i postaven srok, samo taka si objasnjamam pribyrzanostta j, kojato ja dovede do sychinjavane na kleveti, ne izdyrzhastti dori proverkata na obiknovenija zdrav razum.

V mesecite mezhdu kraja na januari i kraja na maj za pryv pyt razbrah kakvo znachi da se pochuvstvash kato podgonen zvjar. Sled tolkova godini spokojna rabotna obstanovka – spokojna v smisyl, che nikoj nikogo ne e debnel – sega trjabvashe da se ozyrta na vsichki strani, zashtoto ne bjah sigurna, che samo d-r Skorcheva e verbuвана. Spodelih s kolezhkite si, che maj sym narochena za izkupitelna zhertva, no te ne zabeljazaha tova da me trevozhi osobeno. Dokato razgovarjah s njakolko ot tjah, mi se stori obache, che edna ot tjah izpitvashe tajno zloradstvo, izdade ja edva zabelezhimo trepvane na licevo muskulche. I vse pak, otnachalo ne bjah seriozno raztrevozhena, smjatah che nikoj nishto ne mozhe da mi napravi, zashtoto sym dobra sestra, ot starite, nadezhdni kadri, no bjah dostatychno naivna da ne predvidja naj-vazhnoto – prevryshtaneto na edin chudesen kolektiv v stena ot mylchanie.

Vse oshte se opitvam da razbera moite kolegi za tova, che nikoj ne me podkrepi, kogato razbraha, che sym podala signal za chuzhdencite. Trjabvashe da si pazjat rabotata. Za men se znaeshe, che moga i da napasna. No ne mi se iskashe. Obichah si rabotata. Hubavo mi beshe, kato si razkazvahme vicove i se smeehme taka, che ot vynshnata vrata na otdelenieto chak se chuvashе. Znaete li kolko pyti sym idvala umorena ot uchene i prevodi i kato stigah do vratata na otdelenieto, chuvah vashite smehove. I na drugi mesta sym rabotila, no takyv vesel kolektiv ne sym sreshtala. I sega sym gotova da kazha, njama nishto, ne ste vinovni, no mozhe bi vsichki veche me mrazjat. CHudja se kakvo li si misljat pyk bolnite? Ako e vjarno, che kolezhkite sa me prenebregvali – taka pishe v diplomnata rabota na onazi kolezhka, zdravnija menidzhyr, to togava dano pone da e vjarno i drugoto, che pacientite sa me obichali. Ot vsichki opisani v тази diplomna rabota, ot celija personal na dializata prez 2000 g. – togava tja poraboti za kratko pri nas – edinstveno za men e napisala “Pacientite ja obichat.” Inache kakvo – “Zadochen student. Vladee anglijski. Raboti dobre, vypreki che kolezhkite j ja prenebregvat. Pacientite ja obichat. Kontaktna lichnost.” – tolkova. Za Dicheva imashe naj-mnogo. SHTe otdelja edna glava i za tova, specialno za moite kolegi – lekari i sestri. Ne se sluchva vseki den da se vidish izrisuvan na portret v diplomna rabota kato za pred Dyrzhavna sigurnost.

Imenno na Dicheva sega mi e trudno da kazha “Proshtavam ti”. S neja imahme naj-trudno postignatata družhba – neshto kato myzhko prijatelstvo. Dylgo vreme se karahme, dokato naj-posle stanahme pyrvi prijatelki – i se podkrepjahme edna druga. Tja e borbena natura, ezikykt j e ostyr i tonyt j plashi nesviknalite s nejnija nachin na obshtuvane. Bolnite mi se oplakvaha ot neja, che ne stavala da im izmeri po edno kryvno, a az im vikah, nedejte taka, Dicheva mi e prijatelka, njama chovek bez kusuri, tja e tezhka zhena, ne e kato mene leka. Tova za lekata zhena beshe nasha, otdelenska shega. Sinyt na edna vyzrastna bolna, kato se chudeshe kak da me pohvali, reche:

– Ama sestro, mnogo si pyrgava, ma, mnogo si leka!

I ottogava trygna majtapyt. Bolnite struva mi se naistina me obichaha. Da vi kazha li sega zashto? Prosto zashtoto vizhdah choveka vyv vseki bolen. Razgovarjah s tjah, uteshavah gi ili gi razsmivah. Spomnjate li si kolko pyti na moe samotno dezhurstvo bolni, smjatani za “ante mortem” (v predsmyrtno systojanie), sa zhivvali do sutrinta, i vmesto da gi “izpratja”, vi gi predavah v poveche ili po-malko stabiliziran vid, shto se otnasja do zhiznenite pokazateli? Mozhe da vi e smeshno, no az sym dyrzhala rykata na umirasht bolen, govorela sym mu, ili sym govorela s negovi blizki, raztrivala sym shvanato ot lezhane tjalo, byrsala sym nechistotii, ovlazhnjavala sym ligavici i t.n. – prosti sestrinski “chalymi”, veche pochti na zabravjane.

Poslednijat takyv sluchaj beshe njakolko meseca predi da napusna. Dojdoh za noshtno dezhurstvo i dnevnata kolezhka mi predade tezhko bolen v koma i chejn-stoksovo dishane (predsmyrtno). Tja mi kaza, che vseki moment se ochakva ekzitus (exitus letalis – lat. smyrten izhod). Ne beshe vyzrasten chovek tozi bolen, no si otivashe. Syprugata mu sedeshe do nego i tiho placheshe. Dezhurnata lekarka tazi nosht beshe ot drugo otdelenie – mnogo mlada i mnogo vnimatelna, mislja, che e lekar po prizvanie, makar vse oshte da nosi kosata si po momicheshki vdignata na opashka visoko otgore na glavata si i bolnite da ne vjarvat, che ne e toku-shto izljazla ot universiteta, a ima veche shest-sedem godini praktika v bolnica. Tja vednaga mina vecherna vizitacija, sprja se pri legloto na bolnija, premeri mu kryvnoto, razmeni dve-tri dumi s zhenata, zastanala otstrani, kojato hylcashe ot myka i strah pred neizbezhnata smyrt i kimna leko s glava kym men, v smisyl, njama da go byde, vypros na chas-dva naj-mnogo. Posle sleze na dolnija etazh, v otdelenieto si, tam syshto ja chakaha tezhko bolni. Az svyrshih, kakvato rabota imah s drugite bolni i se vyrnah pri umirashtija. ZHENata me popita neshto i se zagovorihme. Dva chasa stojah v stajata, govorehme si prostichko za zhivota i za tova, che nishto ne svyrshva na tozi svjat, a smyrтта e samo

prehod kym drugi, po-hubavi svetove. Znam kakvo shte kazhete sega – da, jasno ni e kolko e hubavo na onja svjat, nali zatuj nikoj ne se vryshta. Ami ako se vryshta, no ne go razpoznavame? Ami ako e v paralelno izmerenie i ni nabljudava? Kakto i da e, bolnijat se uspokoi, dokato si govorehme takiva raboti nad glavata mu, predsmyrtnoto mu dishane izchezna, kryvnoto se normalizira, a na sutrinta dazhe komata mu ne beshe pylna – otgovarjashe s muchene na povikvane i se opitvashe da pokazhe ezik, kato mu zapovjadvahme dve s zhenata mu, kojato se beshe obnadezhdila. Mladata lekarka dojde da go vidi, pregleda go otново i me pogledna nevjarsvashto. Tozi bolen ne se syzhivi napylno i po-kysno prez denja kazaha, che pochinal. Mozhe strannoto mu podobrenie da e bilo syvsem estestveno – takiva neshta se sluchvat. No az i dosega si mislja, che toj e chual nashija razgovor i krotkite, pochti religiozni dumi sa oblekchili poslednite chasove ot zhivota mu. Men v Medicinskoto sa me uchili da vnimavame kakvo govorim pred bolnite, zashtoto dori v koma ili pod pylna upojka, ponjakoga chuvat razgovorite ni.

Spomnjate li si kak se sheguvahme, che mozhe da sym ekstrasens? CHE sigurno imam njakakvi svryhestestveni sposobnosti? Znajte ot men, kojato nikoga veche njama da byda sestra, kazvam vi nikoga i tozi pyt njama shega, che njamah nikakvi svryhestestveni sposobnosti. Vsichko e mnogo prosto – malko choveshtina e nuzhna, no na praktika točno tja se okazva naj-deficitna v zabyrganoto ni bolnichno ezhednevie. Edna moja vyzrastna prepodavatelka ot sestrinskoto uchilishte, kojato inache si padashe malko stalinistka, ni ucheshe taka: blaga дума kym bolen se ravnjava na cjal kurs s antibiotici. Tova e tajnata na dobroto lechenie. I naj-skeypata aparatura ne mozhe da zamesti chovechnostta. A chovechnost ima vyv vseki chovek, dori i v naj-loshija. Trjabva samo da ja predizvikash da se pokazhe. I oshte neshto, tozi pyt ot men – loshotijata u choveka se predizvikva naj-lesno.

Za pryv pyt syzryah choveshtoto v Dicheva, kogato bashta j se razbolja i lezha pri nas. Oshte pomnja sylzite v ochite ti, Dicheva, kogato bashta ti si otivashe, tolvova tezhko bolen beshe. Sluchih se da se grizha za nego na edno moe dezhurstvo i ti mi blagodari, che dobre sym se grizhila. Veche ne pomnja kakvo tolvova bjah napravila za bashta ti. Az taka si se grizheh za vsichki bolni. No ti me pogledna s pogled, po-razlichen ot vsjakoga i mi blagodari s nasyleni ochi. Az vinagi shte pomnja, Dicheva, kolko pyti si me zashtitavala ot drebnavi napadki i kolko gorda bjah prez poslednite godini i osobeno prez poslednite meseci, che vinagi moga da razchitam na silnata ti, avtoritetna podkrepa. Kojto se izpravashe nasreshta ti v slovesen dvuboj, vinagi gubeshe. A pomnish li, Dicheva, kak samo dni

predi da napusna, ti izvisi negoduvasht glas pred sybralite se v bitovkata na sutreshna petminutka, gledajki starshata pravo v ochite:

– Kakvo stana s nashite rezultati ot hepatita? Ne se li otkriha? Tova na nishto ne prilicha! HEI-to pribra parite ot Zdravnata kasa, a nishto ne svyrshi.

Starshata pak zapochna da se opravdava, che vse pitala, ama ottam vse nishto ne znaeli. Togava az se obadih, pomnish li, Dicheva:

– Prava e Dicheva! Tova na nishto ne prilicha, taka si e!

A sega mi e trudno da ti kazha proshstavam ti, nito shte te molja za proshka, che vi obyrykah otdelenieto s tija proverki, makar i formalni. Vie dvete s Genka Bedrova mi ostavihte gorchiv spomen v tozi posleden za men raboten den. Ti mylcha prez cjaloto vreme, dokato shefyt me hokashe i obizhdashe na nekadyrna v manipulacionnata, kydeto ti beshe edinstven svidetel. Misleshe, che dobre se zashtitavam ili kakvo? Az ne bjah na sebe si, trepereh, zaekvah, ne vizhdashe li? Ne te li obidi i teb, kato kaza:

– Bojanova, ti si tolkova nekadyrna, po-nekadyrna si dazhe ot Dicheva!

Ti si opitna sestra, Dicheva, i ustata otgore na vsichko, kak mozha da go iztyrpish? A posle, shtom toj si izleze i az se opitah da pogovorja s teb, ti kakvo mi kaza:

– Ama i ti, zashto si pisala takiva neshta? – i me pogledna unishtozhitelno.

– Kakvi neshta? – kazah az i glasyt mi vnezapno presipna.

– Ami che sme se bili prodali za zhylyt stotinki, che sme glupavi, chetoha ni go, mnogo ni stana obidno ...

– No az ne sym pisala takiva neshta! – kazah az sys zaekvane. – Procheli sa vi neshto, koeto ne sym pisala, ne razbirash li?

– O, ne me interesuva – otgovori mi ti, kato ti predlozhih da prochetesh kakvo tochno sym pisala.

Genito Bedrova pyk me obvini v zalata, kato si trygnaha bolnite, che ne sym si bila vyrshela rabotata. Bjah izkljuchila chetirima, a tja – trima bolni i ne spodeljah vizhdaneto j po vyprosa. Zabelezhkata j beshe, che ne sym zaredila chetirite aparata, koito se bjaha osvobodili, dokato izkljuchvah samite bolni. Kazah j, che sega zapochvam da gi zarezhdam, a tja zamyrmori syrdito neshto za myrzel, i trygna edin vid da mi pomaga. Blagodarja ot takava pomosh! Kazah j da ne mi se pravi na zlata svekyrva, ne j otiva, samo predi chas naj-mnogo ja bjah pohvalila kak shiroko se smee i j kazah, che taka shte ja pomnja – shiroko usmihnata, no tja oshte poveche se jadosa. Poskarahme se, razbira se. Vreme imashe dostatychno za zarezhdane,

njamashe zashto da prepira. Mozheshe da izleze i da me ostavi da si dovrsha. No tja beshe vidjala kak me podhvanaha shefoвете i reshi da se pishe na stranata na pobeditelite. Segа iskam da j kazha samo edno. Njama krajna pobeda, Geni! Tykmo njakoj si misli, che pobedata mu e v kyrpa vyrzana i izskacha nepredvidena neprijatnost. ZHivotyт napomnja na sportna igra – vseki ticha podir topkata. Ti si igrala volejbol. Tam sigurno imashe poluvreme, posle kraj na igrata. E, edinijat otbor vodeshe, da rechem, v pyrvoto poluvreme, posle drugijat go pobezhdavashe, nali taka? V zhivota, obache, e malko po-slozhno. Igrata se vodi, otkak svjat svetuva i vse njama kraj. Geni, nali sme si govorili, che svetyt se vyrti okolo seksa? Vjarno e, okolo seksa, no ima i oshte neshto, okolo koeto svetyt se vyrti. Tova e igrata na kotka i mishka. Vechnata stara igra.

I taka, priemete, che kogato podadoh signala za opasnost ot zaraza na chuzhdi grazhdani v nasheto otdelenie, sym gonila njakakvi lichni interesi, che sym tyrsila materialni oblаgi za sebe si. Malko sa mi se videli, da rechem, obeshtanite 30 leva za shest chasa dializa s chuzhdestrannite pacienti, iskala sym mozhe bi 100 ili 200. Ili pyk ponezhe sa me goneli kato diversant, sym reshila da izprevarja tehniya udar, i pr. i pr.naj-logichni za tozi materialen svjat prichini, ili pyk – ponezhe protivopostavjam materialni cennosti na moralni – me objavete za sektantka, njamam nishto protiv. Samo mi pozvolete da prodylzha da razkazvam koe kacto si beshe, toest chetete, bez da chakate da vi kazvam koja e prichinata da postypja po tozi, a ne po drug njakakyv nachin.